

L'ESCULTURA DE SANT JAUME DE L'HOSPITAT BERENGUER DE CASTELLTORT DE CERVERA (1752)

Josep M. Llobet i Portella

Acabada la guerra de Successió i abans de promulgar el decret d'erecció d'una Universitat a la ciutat de Cervera, document que porta la data de l'onze de maig de 1717, el rei Felip V ordenà a l'intendent general José Patiño que es traslladés a Cervera amb la finalitat d'elegir el terreny més adient per construir l'edifici universitari. L'informe de Patiño indicà com a lloc favorable un espai situat al barri de Capcorral, on hi havia diverses cases i un hospital anomenat de Berenguer de Castelltort¹, immobles que foren derruïts.

L'any 1733, després que el Consell municipal cerverí hagués aprovat la forma en què havia de ser pagat l'import que calia abonar com a indemnització per l'enderrocament de l'edifici de l'hospital i la casa del priorat de la institució hospitalària, s'iniciaren les obres del nou edifici de l'hospital en un pati del mateix barri de Capcorral.

El 15 de novembre d'aquell any 1733, se signaren els pactes segons els quals Josep Reyt, mestre de cases de Barcelona, i Josep Mestre, fuster de Cervera,

acceptaven la construcció de l'obra de l'hospital, però, quatre anys després, els administradors de la institució hospitalària no estaven segurs que l'obra es fes de forma correcta, per la qual cosa acordaren amb els empresaris esmentats nomenar dos supervisors –un per cada part– amb la finalitat que emetessin un informe. Els administradors de l'hospital elegiren Francesc Soriano, arquitecte i director de l'obra de la universitat, i els empresaris designaren Agustí Biscarri, mestre de cases que residia a Tàrraga.

Després d'algunes correccions, es continuà amb la construcció de l'hospital, el qual, l'any 1742 o poc abans, ja es trobava en condició d'acollir residents. L'edifici fou bastit seguint el model arquitectònic de l'immoble universitari. A continuació de l'entrada de l'edifici, en un gran pati quadrat amb porxada per acollir els pelegrins, per la qual cosa fou anomenat Claustre dels Pelegrins, s'hi construí una cisterna destinada a recollir l'aigua provinent de les teulades i, al mig, s'hi edificà una torreta per contenir el brocal

de la cisterna.

A la part superior de la torreta de la cisterna, hi podem veure una bella escultura de pedra que representa l'apòstol sant Jaume. Porta una túnica, una capa sobre les espatlles, un bordó metàl·lic a la mà dreta, un llibre obert a la mà esquerra i dues petxines sobre el pit i tres a l'esquena. El contingut d'un document recentment localitzat, la transcripció del qual adjuntem, ens permet saber que la imatge antigament duia una corona daurada sobre el cap, que l'obra escultòrica fou realitzada, l'any 1752, per l'escultor Joan Laranga per un import total de vint-i-quatre lliures, el qual comprenia el preu pactat i les estrenes, i que la pedra emprada procedia del Talladell.

Pel que fa a l'escultor Joan Laranga, l'única informació que tenim és la que conté el susdit document. Que sapiguem, no consta que intervingués en cap altra obra realitzada a Cervera, tot i que potser va venir a la ciutat per portar a terme algun treball en l'edifici universitari².

Text documental

1752. Cervera

Els administradors de l'Hospital de Castellort, de Cervera, paguen a Josep

² Els estudis relacionats amb la Universitat de Cervera són nombrosos. Sobre l'edificació de l'edifici, hom pot veure: Josep MORA CASTELLÀ, *La construcció a Catalunya en el segle XVIII. La Universitat de Cervera com a paradigma de l'arquitectura dels enginyers militars*, s. 1., autor, 1997.

Prats i Pau Borràs una lliura i deu sous per haver anat al Talladell a buscar la pedra per fer la imatge de Sant Jaume de la cisterna, a Miquel Marsal, quatre sous i sis diners, que són el cost del refrec ofert a les persones que anaren al Talladell a buscar la susdita pedra, a Joan Laranga, escultor, vint-i-quatre lliures, que són l'import del seu treball en la confecció d'aquesta imatge i les estrenes que li foren donades, a Francesc Oller, calderer, una lliura i deu sous, que són l'import de la confecció de la corona de l'esmentada imatge, a Josep Balcells, fuster, i Joaquim Pomés, quatre lliures i nou sous, que són l'import de la confecció de les portes de la susdita cisterna i els panys d'or emprats en el daurat de l'esmentada corona.

Arxiu Comarcal de la Segarra (ACSG), Hospital Berenguer de Castellort, caps 27, comptes, 1752-1809, *Comptes donats [...] del any 1752 [...]*, llibre, f. 2v.

Ítem, són en data una lliura, 10 sous, pagat a Joseph Prats y Pau Borràs per aver anat ab lo carro al Talladell a buscar la pedra per fer la imatge de Sant Jaume de la sisterna, com consta de recibo, 1 lliura, 10 sous.

Ítem, són en data quatre sous y sis diners pagat a Miquel Marsal per lo refrech se donà als que anaren a buscar la pedra per lo Sant Jaume, 4 sous, 6 [diners].

Ítem, són en data vint-i-quatre lliures pagadas a Joan Laranga, escultor, per les mans y albrísies de aver fat la imatge de Sant Jaume, com consta de recibo, 24 lliures.

Ítem, són en data una lliura, deu sous,

pagat a Francisco Oller, calderer, per lo valor de haver fet la corona de Sant Jaume, com consta de recibo, 1 lliura, 10 sous.

[...].

Ítem, són en data quatre lliures, nou

sous, pagadas a Joseph Balcells, fuster, per fer las portes de la sisterna y a Joaquim Pomés per los panys de or y demás se li prengué per dorar la corona de Sant Jaume, com consta de memorial y recibo, 4 lliures, 9 sous.

1. Escultura de Sant Jaume, part davantera. Fotografia: Teresa Ninot.

2. Escultura de Sant Jaume, part posterior. Fotografia: Teresa Ninot.

3. Torreta de la cisterna amb l'escultura de Sant Jaume a la part superior. Fotografia de l'autor.